

Raadsvoorstel

Raadsnummer:	2024-027	Zaaknummer:	1702956
Onderwerp:	Vaststellen Woonwagenstandplaatsenbeleid gemeente Nijkerk 2024		
Korte inhoud:	De raad wordt voorgesteld het Woonwagenstandplaatsenbeleid vast te stellen. Tot dusver heeft de gemeente Nijkerk geen eigen beleid of visie op woonwagens en standplaatsen. Met dit beleid wordt gehoor gegeven aan de oproep van het Rijk om de culturele identiteit en woonbehoefte van woonwagenbewoners in de gemeente te borgen. Daarnaast stelt het beleid de kaders en uitgangspunten voor de ontwikkeling van nieuwe standplaatsen en woonwagenlocaties.		

Datum B&W: 5 maart 2024	Portefeuillehouder:	Heutink - Wenderich
-------------------------	---------------------	---------------------

Voorstel

1. Het 'Woonwagenstandplaatsenbeleid gemeente Nijkerk 2024' vast te stellen.

Inleiding

In 1999 is de Woonwagenwet ingetrokken en het woonwagenbeleid gedecentraliseerd van het Rijk naar de gemeenten. De wettelijke verplichting voor gemeenten om een woonwagenlocatie in stand te houden is hiermee komen te vervallen. Het wonen in een woonwagen werd met het intrekken van deze wet juridisch gelijk gesteld aan het wonen in een 'reguliere' woning. In 2017/2018 is in verscheidene nationale en internationale gerechtelijke uitspraken is geoordeeld dat het leven in een woonwagen essentieel voor de culturele identiteit van woonwagenbewoners. De overheid heeft – onder meer op grond van Europese en internationale verdragen en de Grondwet – de verplichting om deze cultuur te beschermen en te faciliteren.

In navolging op het voornoemde heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna: BZK) samen met de Vereniging van Nederlandsen Gemeenten (VNG), Aedes – de vereniging van woningcorporaties – en vertegenwoordigers van woonwagenbewoners in 2018 het 'Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid' (hierna: landelijk beleidskader) opgesteld.

Vanuit het landelijk beleidskader wordt van gemeenten verwacht dat zij beleid ontwikkelen dat het woonwagenleven voldoende faciliteert en beschermd. Dit betekent onder andere dat gemeenten voorwaarden moeten scheppen waardoor woonwagenbewoners binnen afzienbare tijd, uiterlijk binnen acht jaar, zicht hebben op een standplaats en (zoveel mogelijk) in familieverband kunnen leven. Daarnaast zijn door het ministerie van BZK vanuit het nationale programma *Een thuis voor iedereen* woonwagenbewoners aangemerkt als één van de "aandachtsgroepen" op de woningmarkt. Uitgangspunt van het landelijk beleidskader is dat de gemeente verantwoordelijk is voor het volkshuisvestingsbeleid en daarmee ook voor de huisvesting(behoefte) van woonwagenbewoners. Het landelijk beleidskader biedt gemeenten ruimte nadere invulling te geven, passend bij de lokale behoefte en situatie.

Eind december 2022 heeft het college de Ontwikkelagenda 2023-2026 ter kennisgeving aangeboden aan de raad. In de Ontwikkelagenda heeft het college meegedeeld dat de gemeente Nijkerk een eigen beleid op woonwagens- en standplaatsen zal ontwikkelen.

Beoogd effect

De minister van BZK roept gemeenten herhaaldelijk op een eigen woonwagenstandplaatsenbeleid vast te stellen. Met het 'Woonwagenstandplaatsenbeleid gemeente Nijkerk 2024' (hierna: het beleid) wordt gehoor gegeven aan de oproep van de minister. Daarnaast wordt invulling gegeven aan de uitgangspunten van het landelijk beleidskader en wordt rekening gehouden met de woonbehoefte van woonwagenbewoners, zoals gesteld in het programma *Een thuis voor iedereen*. Het doel van dit beleid is drieledig, te weten:

1. Het faciliteren van het wonen in woonwagens en het (zoveel mogelijk) kunnen leven in familieverband onder woonwagenbewoners in de gemeente Nijkerk;
2. Het stellen van kaders voor de ontwikkeling van nieuwe standplaatsen en woonwagenlocaties;
3. Het bespoedigen van de ontwikkeling en realisatie van nieuwe standplaatsen en woonwagenlocaties.

In het verlengde van het beleid worden ook voorrangsregels opgesteld. Deze hebben tot doel om tot een eerlijke en transparante volgorde te komen bij de toewijzing van (sociale huur)standplaatsen.

Argumenten

1.1. De gemeente Nijkerk heeft op dit moment geen woonwagenstandplaatsenbeleid.

De gemeente Nijkerk heeft geen specifiek beleid of visie op woonwagens en standplaatsen. In de 'Woonvisie gemeente Nijkerk 2020+' is alleen een paragraaf opgenomen waarin is aangekondigd dat de gemeente voornemens is de komende jaren vijf nieuwe standplaatsen te ontwikkelen.

Middels het voorliggende beleid wordt een langere termijn visie geschetst. Het beleid sluit aan op de vier pijlers van het landelijk beleidskader, te weten: 1) een standplaats binnen een redelijke termijn; 2) het recht op adequate huisvesting; 3) eerbieding van privé-, familie- en gezinsleven; en 4) het recht op gelijke behandeling. Daarnaast stelt het beleid de kaders en uitgangspunten voor de ontwikkeling van nieuwe standplaatsen en woonwagenlocaties. Bijvoorbeeld met betrekking tot de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, maar ook de inrichting en het beheer. Het beleid biedt duidelijkheid aan de primaire doelgroep en andere betrokkenen partijen. De gemeente voldoet met het beleid aan haar positieve verplichting om de culturele identiteit – en samenhangende woonbehoefte – van woonwagenbewoners te erkennen, te beschermen en te faciliteren. Hetgeen in lijn is met het landelijk beleidskader en het programma *Een thuis voor iedereen*.

1.2. Er is behoefte aan extra standplaatsen voor woonwagenbewoners bij de primaire doelgroep.

Momenteel heeft de gemeente Nijkerk 20 standplaatsen verdeeld over twee locaties, te weten: vijftien aan de Watergoorweg in Nijkerk en vijf aan de Weidelaan in Hoevelaken. In 2019 hebben een aantal belangstellenden het verzoek om een standplaats neergelegd bij de gemeente. Op basis van deze geluiden heeft een eerste behoefte-inventarisatie plaatsgevonden. Hieruit is naar voren gekomen dat behoefte is aan tenminste vijf nieuwe standplaatsen. Inmiddels zijn we vijf jaar verder in tijd en hebben meer belangstellenden zich voor een standplaats gemeld. Er is behoefte aan zowel koopstandplaatsen (circa 60%) als sociale huurstandplaatsen. De exacte behoefte aan standplaatsen wordt bepaald en doorlopend gemonitord aan de hand van een belangstellingsregister.

1.3. We komen tot een eerlijke en transparante volgorde bij de toewijzing van standplaatsen.

De vraag naar standplaatsen is groter dan het aanbod. Dit zal ook de komende jaren het geval zijn. In het verlengde van het woonwagenstandplaatsenbeleid komen we met eerlijke en transparante regels over hoe de toewijzing van (sociale huur)standplaatsen in de toekomst plaatsvindt. Deze regels bepalen wie (als eerste) in aanmerking komt. Te meer omdat niet iedereen tot de primaire doelgroep behoort. Het beleid richt zich expliciet op woonwagenbewoners met een sociale en/of maatschappelijke binding met de gemeente Nijkerk. Het gaat hierbij om eerste- en tweedegraads familieleden, zoals (klein-)kinderen, van de huidige woonwagenbewoners. Een deel van de woonwagenbewoners is in het verleden, bij gebrek aan standplaatsen, in een 'reguliere' woning gaan wonen. Het (weer) in familieverband kunnen leven vormt de belangrijkste grondslag. De voorrangsregels worden opgenomen in de regionaal geharmoniseerde 'Huisvestingsverordening Nijkerk 2024-2028'. De herziening staat gepland voor september/oktober 2024.

Kantttekeningen

1.1. Het 'Woonwagenstandplaatsenbeleid gemeente Nijkerk 2024' moet nader worden geïntegreerd.

Het Woonwagenstandplaatsenbeleid hangt samen met – en moet nader worden geïntegreerd in – aanverwant beleid en verordeningen. Het Woonwagenstandplaatsenbeleid zal onderdeel uitmaken van: 1) de Woonvisie en diens opvolger het Volkshuisvestingsprogramma; 2) de Huisvestingsverordening (de voorrangsregels); en 3) de Prestatieafspraken (2025-2026 e.v.) met de woningcorporaties en huurdersorganisaties.

1.2. De ontwikkeling van nieuwe standplaatsen en woonwagenlocaties kent veel uitdagingen.

De woningopgave in Nijkerk is, net als in heel Nederland, groot. Naast de 'reguliere' bouwopgave hebben we nog meer opgaven voor andere aandachtsgroepen, zoals statushouders, asielzoekers, arbeidsmigranten en spoedzoekers. Dit vraagt doorlopend om het maken van afwegingen.

De gemeente, maar ook WSN, heeft beperkte grondposities. Alleen binnen de projecten Doornsteeg fase 3 (70%) en Stadshaven fase 1a (100%) heeft de gemeente een aanzienlijk deel grond in eigendom. Gelet hierop is het aantal potentiële ontwikkellocaties op voorhand beperkter. Anders dan bij 'reguliere' woningbouw, moet nieuw aanbod actief tot stand worden gebracht. Hierbij speelt ook de financiële haalbaarheid parten, in het bijzonder bij de ontwikkeling van eventuele sociale huurstandplaatsen/-woonwagens.

1.3. Niet iedere belangstellende komt (direct) in aanmerking voor een standplaats

Vanuit het mensenrechtelijk kader, dat de primaire doelgroep nader definieert, komt niet iedereen in aanmerking voor een standplaats. Het kader geldt expliciet voor Roma, Sinti en personen die afstammen van 'de reiziger'. Laatstgenoemde zijn woonwagenbewoners met een van oudsher 'reizend' beroep, zoals messenslijpers en circusbewoners. Daarnaast moet sprake zijn van een sociale en/of maatschappelijke binding met de gemeente Nijkerk. Immers, het beleid is erop gericht om het leven in familieverband onder woonwagenbewoners in de gemeente Nijkerk zoveel mogelijk te faciliteren. Dit betekent niet dat voor iedere familie een eigen locatie kan worden ontwikkeld. Dit is immers ook niet het geval op de huidige woonwagenlocaties in de gemeente. Daar leven, net als in veel andere gemeenten, verschillende families met elkaar. Wanneer personen van verschillende families samen op een nieuwe locatie gaan wonen, is het van belang dat er een onderlinge 'match' is.

Financiën

Vooralsnog heeft dit beleid (op korte termijn) geen financiële consequenties.

Communicatie

Vanaf 2019 hebben doorlopend (informele) gesprekken plaatsgevonden met belangstellenden. De inzichten die de verscheidene contactmomenten hebben opgeleverd, zijn betrokken bij de 'woonwagenparagraaf' in de Woonvisie. Daarnaast is de input van de doelgroep gebruikt als bouwstenen voor het plan van aanpak dat ten grondslag ligt aan dit beleid.

Om naast de belangstellenden die in beeld zijn ook andere belangstellenden in de gelegenheid te stellen input te leveren, heeft de gemeente samen met WSN op 29 augustus 2023 een bijeenkomst georganiseerd. Per e-mail en via een bericht in StadNijkerk(.nl) is de uitnodiging breed uitgezet. Voor de bijeenkomst hebben 24 belangstellenden zich aangemeld. Hiervan waren er 18 aanwezig. De bijeenkomst heeft tot doel gehad om enerzijds informatie te geven over de achtergronden en strekking van het beleid. Anderzijds is bij de doelgroep opgehaald wat zij belangrijk vinden. In het bijzonder als het gaat om de volgorde van toewijzing van (sociale huur)standplaatsen. Gedurende de bijeenkomst is ook een enquête afgenomen. Voor zover mogelijk zijn de resultaten verwerkt in het voorliggende beleid. De opgehaalde input is verwerkt in het participatiedocument dat separaat is bijgevoegd. In navolging op de bijeenkomst is ook een ambtelijk bezoek afgelegd aan beide woonwagenlocaties en zijn gesprekken gevoerd met enkele bewoners.

Vervolg

In bijlage 4 bij het beleid is het uitvoeringsprogramma en bijbehorende planning opgenomen. Hierin staat vermeld wat de vervolgacties zijn, welke partijen betrokken zijn en wat het tijdpad is. Beoogd wordt dat alle acties in het derde c.q. vierde kwartaal 2024 zijn uitgevoerd. Belangstellenden worden per e-mail en via het (digitale) huis-aan-huisblad geïnformeerd over de voornaamste ontwikkelingen.

Het woonwagenstandplaatsenbeleid en de voorrangsregels (i.o.) worden over twee jaar tussentijds geëvalueerd (2026) en over vier jaar herzien (2028). De raad wordt over de evaluatie geïnformeerd en ontvangt een voorstel inzake de herziening.

Bijlagen

1. Beleidsdocument 'Woonwagenstandplaatsenbeleid gemeente Nijkerk 2024';
2. Participatiedocument 'Participatie en input Woonwagenstandplaatsenbeleid – resultaten 2023'.
3. Presentatie informatiebijeenkomst Woonwagenstandplaatsenbeleid 29 augustus 2023;
4. Landelijk Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid 2018;
5. Programma *Een thuis voor iedereen*, ministerie van BZK (2022).

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,
de secretaris, de burgemeester,

de heer drs. J.G. de Jager de heer mr. drs. G.D. Renkema

RAADSBESLUIT

Nummer: 2024-027

Registratienummer: 1702956

De raad van de gemeente Nijkerk;

gelezen het collegevoorstel van burgemeester en wethouders van 5 maart 2024;

gelet op het landelijk 'Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid 2018';

b e s l u i t :

1. Het 'Woonwagenstandplaatsenbeleid gemeente Nijkerk 2024' vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Nijkerk van *** 2024,

de griffier,

de voorzitter,

mevrouw A.G. VERHOEF-FRANKEN

de heer mr. drs. G.D. RENKEMA